

МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ

В. А. Омеляненко, асистент
Сумський державний університет

Створення ефективної моделі модернізації економіки є однією з найважливіших умов формування сучасних гарантій забезпечення економічної безпеки. При цьому розвиток високотехнологічних галузей економіки стає однією з умов створення інтегрованої моделі модернізації. В результаті сучасні загрози і виклики національним економічним системам можуть бути нейтралізовані випереджальним розвитком таких галузей економіки, як космічна, що створює основу нової системи світових економічних відносин.

Професор Хе Чуаньци порівнює модернізацію економіки з «мирною світовою війною», переможець в якій стане лідером світового ринку, що контролює доступ до світових ресурсів та встановлює нові правила гри. Той, хто програє в цій війні, стає залежною країною [2].

Однією з сучасних тенденцій є забезпечення новими та старими космічними державами національної безпеки за допомогою космічного компонента. Зростаюча опора на космічні системи фактично означає, що безпека на Землі пов'язана з безпекою в космосі. В результаті ефективність інноваційної системи полягає у повному використанні науково-технічного потенціалу космічної галузі для модернізації та економічного зростання.

Надзвичайно важливим для економічної безпеки наукоємної космічної галузі є розвиток науково-технологічного потенціалу галузі та міжнародного співробітництва. При цьому відзначимо, що конкурентоздатність та економічна безпека – це органічно пов'язані категорії. Якщо суб'єкт ринку не забезпечив свою економічну безпеку, він не зможе втримати конкурентні переваги, і, отже, втратить конкурентоздатність. Тому базовим принципом, що забезпечує розвиток космічної галузі, має бути зовнішня та внутрішня конкуренція.

Інший важливий принцип – це формування державного замовлення і його виконання приватним сектором. Питання взаємодії держави та приватного

сектору стають досить актуальними з погляду вироблення моделі реалізації національних інтересів в умовах формування глобальної інноваційної системи та відповідної їй системи забезпечення національної безпеки. Саме великі компанії в розвинених країнах багато в чому визначають зовнішню політику.

Все різноманіття конкурентних відносин здійснюється на трьох рівнях: мікро – конкретні види продукції, виробництва, підприємства; мезо – галузі, галузеві корпоративні об'єднання підприємств і фірми горизонтального типу інтеграції; макро – міжгалузеві високотехнологічні комплекси. Ми також пропонуємо виділити новий рівень формування переваг – інтеграційний, що реалізується при кооперації на різних рівнях. Оскільки космічна діяльність відноситься до найбільш складних видів діяльності, то їй характерно яскраво виражена орієнтація на широке міжнародне співробітництво.

На міжнародному рівні факторами економічної безпеки галузі в першу чергу є інноваційний розрив та диференціація соціально-економічного рівня розвитку країн і, як наслідок, складнощі фінансування міжнародної космічної діяльності. Реалізація космічних проектів вимагає мобілізації фінансових та інноваційних ресурсів, що обмежує можливість участі країн з більш низьким рівнем соціально-економічного та інноваційного розвитку в спільних проектах та обумовлює їх залучення до цих проектів на засадах моделі «прив'язки», що призводить до несиметричної кооперації.

У міжнародній кооперації є й суттєва політична складова. Наприклад, Росія прагне обходитись без зарубіжних партнерів в космічній галузі. В цьому є загроза для України, адже українські і російські підприємства у цій сфері пов'язують десятиліття тісної співпраці та спільні технологічні ланцюжки.

Масштаб політичних загроз залежить від фрагментації технологічного пакета галузі, що обумовлює необхідність створення відповідних інноваційних ланцюжків для реалізації проекту. Росія, до речі, наразі є єдиною країною в світі, що має пілотовані космічні кораблі (у США перше випробування такого корабля заплановано на 2017 рік), що забезпечує стійкі конкурентні переваги.

У випадку України список стратегічних партнерів на національному та

міжнародному рівні потенційно міг бути набагато більшим за умови того, що держава забезпечила б інтерес споживачів до можливостей та продукції національних виробників. Вітчизняні споживачі все частіше віддають перевагу іноземним технологіям, які отримуючи фінансову вигоду, також можуть маніпулювати програмним наповненням різних пристроїв. Віддаючи перевагу іноземній продукції споживач у чомусь виграє, але держава в цілому програє.

Тому, виходячи з аналізу конкурентоздатності, ми пропонуємо розглядати стратегічну економічну безпеку як процес довгострокового моніторингу еволюції економічних і неекономічних аспектів ринку та виявлення потенційних ринків (форсайт), а також їх можливостей та загроз.

Низький рівень матеріального забезпечення, поряд зі стратегічним фактором, не дозволяє проводити дослідження на передових рубежах науки і техніки та причиною втрати інтелектуальних та інших ресурсів країни.

До загроз варто віднести обмеження при обміні результатами досліджень, а також існування податкових і митних обмежень. Вирішення цих проблем стане каталізатором двостороннього співробітництва в космічній сфері, що є перспективним і має, на наш погляд, значний потенціал у зв'язку з розвитком світового ринку космічних послуг. Таким чином, глобальна конкурентоздатність має забезпечуватися внутрішньою економічною політикою та доповнюватися заходами на міжнародному рівні.

Список використаної літератури:

1. Омеляненко В. А. Міжнародний фактор забезпечення технологічної безпеки держави / В. А. Омеляненко, О. В. Прокопенко // Економічна безпека держави: міждисциплінарний підхід: колективна монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. Хлобистова Є. В. – Черкаси, 2013. – С. 89–98.

2. Рабкин С. В. Экономическая безопасность как институциональная основа модернизации стратегических отраслей экономики России и Китая [Електронний ресурс] / С. В. Рабкин // Вопросы безопасности. – 2014. – № 5. – С.63–74. – Режим доступу: http://e-notabene.ru/nb/article_14030.html